विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना

तयारको लागि

जिल्ला स्तरीय कार्यशाला गोष्ठी

१८ फाल्गुन, २०७३

दोलखा

समूहगत अभ्यासका सुझावहरु

समूह "क" विपद् जोखिमको बुझाई

रणनैतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धी	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
विपद् जोखिमको जानकारीको लागि एक गा.वि.स. एक Focal Person व्यवस्था गनु पर्ने	• समन्वय, जनचेतना अभिवृद्धि हुने	६ महिना भित्र सुचारु गर्ने	DDC-VDC
LDRMC, LDRMP गाँउपालिका र नगरपालिका स्तर मा बनाउनु पर्ने र सो को जानकारी सार्वजनिक हुनुपर्ने (WDMC & WDMP also)	• जोखिम पहिचान गर्ने र व्यवस्थापन गर्ने • जनचेतना अभिवृद्धि	१ वर्ष	DDC
	•		
अपाङ्ग मैत्री वातावरणको जनचेतना मुलक कार्यक्रम	• अपाङ्गता ब्यक्तिहरु पनि चेतनामा वृद्धि हुने	६ महिना	DDC-VDC
सरोकारवाला कार्यालयमा १ वटा विपद् जोखिम व्यवस्थापक Focal Person हुनु पर्ने	• समन्वय र सहकार्यमा वृद्धि	६ महिना	DDRC, DDC-VDC
जोखिम युक्त क्षेत्र, वर्ग र समुदायमा जोखिम अनुसारको चेतना अभिबृद्धिको लागि काम गर्नु पर्ने	• सम्बन्धित समुदायलाई जोखिमको बारेमा जानकारी भई सुरक्षित हुन सचेत हुने	१ वर्ष	DDRC, DDC-VDC

व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक संरचनाहरु भूकम्प प्रतिरोधि तथा अपाङ्ग मैत्री हुनु पर्ने	● अपाङ्गहरुलाई प्रयोगमा सहज सुरक्षित भवन तथा संरचना	तत्काल शुरुवात गर्ने	DDRC, Municipality, VDC, DUDBC… etc
विपद् जोखिमको खण्डिकृत खड्डिकृत तथा अपूर्ण तथ्याङ्ककहरुलाई एकिकृत र आधिकारीक गराउनु पर्ने	● सहि तथ्याङ्क प्राप्त हुने र योजना बनाउन सहज हुने	१ वर्ष	DDRC, DDC, CBS

समूह "ख" विपद् जोखिम व्यवस्थापनको लागि विपद जोखिम शासनको सशक्तीकरण

रणनैतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धी	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
गोदाम निर्माण तथा संचालक समिति गठनमा एवँ समान सहभागीताको सुनिश्चितता गोदाम निर्माण तथा संचालन	समुदायमा महिला, दलित, अपाङ्ग लगायतका समावेशी जनजाती हुनेछन् । गोदाम प्रयोगमा आउने छ र निर्माणमा पनि सबैको भूमिका हुनेछ	३ महिना १ वर्ष	१. स्थानीय सरकार गोदाम संचालक समिति स्थानीय सरकार
सबै नगर/गाँउपालिका हरुमा LDRMC गठनको लागि प्रोत्साहन गर्ने	यस जिल्लाका सबै नगर /गाँउपालिका हरुमा LDRMC गठन हुनेछ ।	१ वर्ष	स्थानीय सरकार
LDRMC गठन गर्ने र गठन गर्दा सबै जातजाती, धर्म, लिङ्ग आदीको प्रतिनिधित्व सुनिश्चितता गर्ने ।	LDRMC सबैको प्रतिनिधित्व भएको हुनेछ ।	२ वर्ष	स्थानीय सरकार
LDRMC का सदस्यहरुलाई अभिमुखिकरण तथा क्षमता विकास तालिम दिने	LDRMC का सदस्यहरुले विपद् जोखीम न्यूनिकरणको लागि सक्रीय भूमिका निर्वाह गर्नेछन् ।	१ वर्ष	स्थानीय सरकार
CDRMC गठनका लागि जिल्लास्तरमा सहभागीता मुलक (नभएका, गाविस तथा जिल्ला स्थित सरोकारवाला) प्रारम्भिक	CDRMC गठन गर्ने साझा धारणा तयार हुनेछ ।	६ महिना	स्थानीय सरोकार

कार्यशाला गोष्ठी गर्ने ।			
CDRMC गठन गर्ने जसमा सबैको प्रतिनिधीत्व सुनिश्चित गर्ने	सबै गावीसहरुमा CDRMC गठन हुनेछ समावेशी	१ वर्ष	स्थानीय सरोकार
समुदाय स्तरमा र गाविस स्तरमा सामुदायिक कोष समिति स्थापना गर्ने जसमा महिला, दलित तथा पिछडिएका वर्गको सहभागीता सुनिश्चित हुने गरी	सामुदायिक घुम्ती कोष गठन हुनेछ ।	१ वर्ष	समत्वप स्थानीय सरोकार
विपद् जोखिम व्यवस्थापन सामुदायिक कोषका को परिचालन सम्बन्धी निति तथा निर्देशन तयार गर्ने र आत्मनिर्भरता तर्फ विपन्नहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने	उद्यमशिलता विकास हुनेछ ।	३ वर्ष	समत्वप स्थानीय सरोकार

समूह "ग" उत्थानशीलताको लागि विपद जोखिम न्यूनिकरणमा लगानी

रणनैतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धी	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
LDRMC को सक्रिय सहभागीतामा LDRMP कार्यान्वय गर्न सहयोग गर्ने	सबै गाविसहरुमा LDRMP हुनेछ ।	२ वर्ष	स्थानीय सरकार
पूर्व सूचना प्रणाली व्यवस्था गर्ने (बाढी, आगलागी, जस्ता प्रकोफरुलाई)	• मानिसहरु सुरक्षित स्थानमा जान सक्ने	१ वर्ष	DDC
CDRMC लाई Disaster सम्बन्धी अभिमुखि करण गर्ने	सचेतीकरण र सहभागीता बढ्नेछ ।	१ वर्ष	स्थानीय सरोकार
जोखिम व्यवस्थापनको लागि सामुदायिक कोषको विषयमा	साझा धारणा तयार हुनेछ ।	६ महिना	समत्वप स्थानीय सरोकार

सरोकारवाला छलफल गर्ने			
विपद् जोखिम व्यवस्थापन सामुदायिक कोषका संचालक समिति तथा सदस्यहरुलाई अभिमुखिकरण गर्ने	संचालन सम्बन्धी ज्ञान हुनेछ ।	१ वर्ष	समत्वप स्थानीय सरोकार
विपद जोखिम न्यूनिकरण को लागि स्पष्ट निति, कार्यक्रम तथा बजेट	● जोखिम कम गर्न सहज हुन्छ । ● नोक्सान, प्रभाव/ असर कम हुन्छ । ● जिम्मेवारी तथा भूमिका बाडफाड हुन्छ ।	१ वर्ष भित्र (२०७४-२०७५ सम्म)	गृह, संघिय तथा अन्य मन्त्रालय
जोखिमयुक्त क्षेत्र तथा भौति संरचनाको अल्पीकरण (retrofitting) गर्न बजेट विनियोजन	● जोखिम न्यूनिकरण ● मानविय सुरक्षा ● जनधनको सुरक्षा	२ वर्ष भित्र (२०७४-२०७६ सम्म)	स्थानीय तह र मन्त्रालय
विपद जोखिम न्यूनिकरण कार्यदल गठन, क्षमता विकास र आवश्यक सामाग्रीको व्यवस्था	चाँडो प्रतिकार्य भएर जनधनको क्षति कम हुन्छ ।	१ वर्ष भित्र (२०७४-२०७५ सम्म)	स्थानीय तथा मन्त्रालय सहयोगी निकाय
सुरक्षित आवास गृह, एकिकृत वस्ती विस्तारमा लगानी	● जोखिम तथा क्षति कम, सेवा सुविधा (सहयोग) पुऱ्याउन सहज	(१३ वर्ष) (२०७४-२०८७ सम्म)	मन्त्रालय, सहयोगी निकाय, राजनितीक दल
सुरक्षित खुल्ला स्थानको पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्न लगानी गर्नु पर्ने	● जोखिम कम ● धनजनको क्षति कम	५ वर्ष २०७४ दखि २०७९ सम्म	स्थानीय तथा मन्त्रालय, राजनैतिक दल
बस्ति स्थानान्तरणमा लगानी गर्ने	● जोखिम कम ● धनजनको क्षति कम	१० वर्ष २०७४-२०८४	स्थानीय तथा मन्त्रालय, राजनैतिक दल
सचेतना मुलक कार्यक्रममा लगानी वृद्धि गर्ने	● जोखिम कम ● धनजनको क्षति कम	१२ वर्ष २०७४-२०८७	सहयोगी निकाय
आपत्कालिन समयमा आवश्यक पर्ने Kit तथा अन्य सम्पतिहरु व्यवस्थापनमा	● जोखिम कम ● धनजनको क्षति कम	६ वर्ष २०७४-२०८०	सहयोगी निकाय

लगानी वृद्धि गर्ने		सम्म	

समूह “घ” प्रभावकारी प्रतिकार्य र पुनर्लाभ, पुनः स्थापना तथा पुनः निर्माणमा “अझै राम्रो निर्माण” का लागि बिपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण

रणनैतिक क्रियाकलाप	अपेक्षित उपलब्धी	समयावधि	जिम्मेवार निकाय
गोदाम निर्माणको लागि रेडक्रस, स्थानीय सरकार सरोकारवाला र स्थानीय समुदाय संग छलफल गरी स्थान पहिचान	स्थान पहिचान हुनेछ	६ महिना	स्थानीय सरकार
स्थानीय स्तरमा विपद व्यवस्थापन समावेशी संयन्त्र गठन, परिचालन, अधिकारसहित बजेट व्यवस्थापन संयन्त्रले नियमित रुपमा DDRC को अध्यक्षलाई नियमित प्रतिवेदन बुझाउन जिल्ला स्तरमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि अधिकार सम्पन्न छुट्टै निकाय गठन गर्ने	समूदायमा अपनत्वको भावना विकास हुन्छ । समूदायले नै जोखिम पहिचान, पूर्व तयारी, श्रोत परिचालन/व्यवस्थापन हुने सबैको प्रतिनिधित्व हुने	३ महिना भित्र दिर्घकालीन ३ महिना दिर्घकालीन	DDRC DDRC/CNDRC
लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशी करणको आधारमा तथ्यांक संकलन खण्डीकृत तथ्यांक जस्तै अपाङ्गताको प्रकार	लैङ्गीक समानता तथा सामाजिक समावेशी करणको आधारमा खण्डीकृत तथ्यांक संकलन भएको हुनेछ ।	१ महिना अल्पकालिन	DDRC/स्थानीय निकाय
विपद जोखिम सूचना तथा संचार सबैले बुझ्ने र थाहा पाउने गरी संम्प्रेषण गर्ने	सबै समूदायले सत्य तथ्य सूचनाबाट सूसुचित भएको हुनेछ ।	तत्काल/नियमित दिर्घकालीन	DDRC संचार माध्यम
भौतिक संरचनाको आयु तोकी पूर्ण निर्माणको निति नियम बनाई कार्यान्वयन	क्षतीको न्यूनिकरण (भौतिक र मानवीय)	६ महिना	DUDBC/ न.पा./गा.वि.स.

गर्ने			
गोदाम निर्माण (९ स्थानमा खाद्य र गैर खाद्य सामाग्रीको लागि)	समयमानै (तत्काल) राहतको व्यवस्थापन हुने	५ वर्ष (मध्यकालीन)	DDRC/DDC
पूर्व सूचना प्रणाली (सबैले बुझ्ने र थाहा पाउने)	सुचना समयमै प्राप्त भई सम्भावित क्षति कम भएको हुनेछ ।	तुरुन्त/निरन्तर	DEOC
स्थानीय स्तरमा सुरक्षित स्थान पहिचान गरी सुरक्षित र पहुँच युक्त भवन निर्माण गर्ने (खानेपानी तथा सरसफाई समुचित व्यवस्था भएको	विपतमा सबैले सुरक्षित महशुस गरी बस्ने छन् ।	५ वर्ष	DDRC/DDC